

Cumhuriyet Çınarı (Bölüm 3)

İçeriği Yazan: [Sevda EĞER](#) [1] Zaman: Per, 05/03/2009 - 07:00

Yazar: Sevda EĞER

<?xml:namespace prefix = o />

Özetleyen: Sevda EĞER

SAKARYA'DA İKİ KILIÇ:

TAM BAĞIMSIZLIK VE SÖMÜRGEÇİLİK

Mustafa Kemal, koşulların tüm elverişsizliğine karşın, Türk halkının özgür ve bağımsız bir ulusta yaşama imkanını sömürgeci devletlere rağmen sağlamıştır. Bu savaşı verirken de kesinlikle kişisel mevki ve çıkar gözetmeden, tüm varlığını bağımsızlık mücadelesine adanmıştır. Başarısının da birinci nedeni budur. İkinci neden ise Atatürk'ün sömürgeciliği çok iyi tanınması ve sömürüye karşı verilecek mücadelede askeri, siyasal, kültürel ve ekonomik stratejileri çok iyi seçmesi ve uygulamasıdır.

Nedir sömürgecilik?

Batı Avrupa ülkeleri Orta Çağ'ın sonlarında geçirdiği, kendilerini üstün kılan, köklü değişimleri başka ülkelerin yaşamasını engellemek için baskı kurmaktaydı.

İslam dünyasında insanlar araştırma, sorgulama imkanlarından yoksun Orta Çağ'ın karanlığında hayatlarını sürdürmekteydi. Osmanlı Doğu Akdeniz'in kontrolünü ele geçirerek Avrupa'nın Doğu ile ticaret yolunu kesmişti. Bu koşullar Batı Avrupa'da aydınlanma, dinsel yenilenme ve coğrafi keşiflerin aynı anda gelişmesine yol açtı. Rönesans ile felsefe, bilim ve sanatta özgürleşme ve ilerleme başladı. Devamında gelen Reform hareketleri ile din içindeki mezhep ayrılıklarını ortadan kaldırarak yıllarca süren mezhep savaşlarına son verilerek farklı inançlar arasında barış sağlandı. 1451'de Gutenberg tarafından bulunan basım makinesi sayesinde kitap basmak kolaylaştı, okur-yazarlık yaygınlaştırıldı.

Coğrafi keşifler dünyanın tamamına yakınına Batı Avrupa'nın ulaşmasını sağladı. Böylelikle Amerika, Çin, Hindistan, Afrika gibi ülkelere ateşli silahlara sahip olmanın üstünlüğünü de kullanarak öldürücü bir biçimde girmeye başlayan Avrupa buralarda yaşayan insanları soykırımdan geçirip kültürlerini de neredeyse yok etti. Önceleri Hristiyanlığı yaymak bahanesi altında başlayan bu gasp ve saldırılar, bu bölgelerde bulunan kıymetli madenlerin yağmalanmasıyla devam etti. Genç ve sağlıklı olan insanlar Atlantik ötesine köle yaptırılmak üzere kaçırıldı.

Pek tabii sömürünün bin bir çeşidinin uygulandığı bu insanların kral, prens, mihrace gibi kendi yöneticilerinin de Avrupa ile işbirliği yok değildi.

1. AVRUPA'DAKİ GELİŞMELER

Yeni ulaşılan ülkelere elde edilen altın ve gümüş gibi kıymetli cevherler üretimi hızla arttırırken yeni Pazar arayışı da tüm hızıyla sürmekteydi.

19. yüzyılda İngiltere'de James Watt tarafından yapılan buhar gücünü elde etmeye yarayan makine sömürgeciliği başka bir aşamaya getirdi. Buhar gücüyle çalışan makineler kısa sürede daha fazla üretim yapıyor, buhar gücüyle çalışan gemiler çok daha uzaklara mal taşıyabiliyordu. Sonrasında elektrik gücünün kullanılması, ulaşım, haberleşme ve sanayide devrim yaptı.

İşte dünyada yaşanan bütün bu sömürü ve gelişim hareketlerinin beş gücü olan Fransa, İngiltere, Rusya, Almanya ve İtalya Osmanlı'yı da paylaşma konusunda yarış halinde idi. Zaten adını koymuşlardı Osmanlı'nın: Boğazdaki hasta adam!

1838 yılında imzalan İngiliz-Osmanlı Sözleşmesi ile Osmanlı hammaddeyi üretilip ve sonra işlenmiş malı satın alan bir sömürge ülkesi haline getirmiştir.

Basımevini almamak, aydınlanma ve dinsel özgürlük devrimlerinden faydalanmamak, coğrafi keşiflerin dışında kalmak ve hukuk devleti olmamakta diretmek Osmanlı için sömürge durumuna düşmenin nedenleri arasındaydı.

Yaşanan ekonomik sömürü ve siyasi baskı bir bütün olarak ele alındığında durumun çarpıklığı daha net anlaşılacaktır. Sömürgecilere karşı girişilen savaş bu yapının bütünlüğü göz önüne alınarak yapılmalıdır. İşte Atatürk'ün Türk Kurtuluş Savaşı ve Türkiye Cumhuriyeti'ne temel olan anlayışı, sömürgeciliği oluşum ve işleyişindeki temel özellikleri ile bir bütün olarak tanıyan ve böylece onu köklerinden söküp atmayı sağlayabilen böyle bir anlayıştır. Bu anlayış, özgürlük ve tam bağımsızlık kavramında tanımını bulmuştur.

Özgürlük yani ulusal egemenlik ve tam bağımsızlık temeline dayandırıldığı içindir ki Cumhuriyet dönemi devrimleri, Osmanlı Devleti'nin son yüz yılında yapmaya koyulduğu Tanzimat ve Islahat diye adlandırılan düzeltim çabalarından temelde farklıdır. Çünkü Osmanlı'nın bu düzeltim çabaları hiçbir zaman Türk ulusunun özgürlüğü ve bağımsızlığı için olmamıştır.

2. KURTULUŞ SAVAŞI VE ATATÜRK DEVRİMLERİ: SÖMÜRGEÇİLİĞİ YENMENİN MODELLERİ

Sömürgeciliğin bir ülkenin yıkımına yol açıcı başlıca etkileri şunlardır

1) Siyasal baskı kurduğu ülkenin ekonomisini sadece ham madde üretmeyle sınırlı tutmak, böylece ülkedeki vatandaşların tamamını tüketici durumuna düşürmek. Ve adil gelir dağılımını önlemektir. Atatürk ise başta ulaşım, ticaret, eğitim olmak üzere her hakta adalet ve eşitlik taraftarıdır. Türkiye Cumhuriyeti'nin ekonomik kalkınma yapısını da bu plan üzerine kurmuştur.

2) Sömürülen ülkede çıkarılan ham maddenin sadece sömüren ülkede işlenmesi şarttır. Böylece ülkenin kalkınması, başka iş kollarına yönelmesi engellenecektir.

3) Sömürge ülkelerinde çalıştırılan yerli işçiler asla statü veya inisiyatif alamazlar. Daima ast kadroda çalıştırılırlar. Az sayıda çıkan yetenekli ve zeki gençler ise başka ülkelerde çalıştırılmaya teşvik edilir.

4) Yerli çalışanlar her zaman olabilecek en düşük ücrete çalıştırılmaktadırlar. Böylece gelir düzeyleri ve tabii yaşam koşulları asgariye çekilmektedir.

5) Bir başka yöntem ise kendisiyle iş birliği halinde olan gerici iktidarın desteğiyle okur yazar kesimin artışı önlemektir. Eğitim ve kültürden yoksun bir halk onlar için en ideal halktır. Çağdaş eğitim kurumları yerine, dinsel baskıcılıkla gericilikle insanların beyninin yıkıldığı; baskı ve korku yöntemleriyle insanların cehalet ve karanlığa sürüklenerek sömürünün kölesi haline getirildiği gözle görülmektedir.

Mustafa Kemal'in **Söylev** başlıklı büyük yapıtında sömürgeciliğin tüm bu özellikleri belirtilmiştir:

1919 yılı Mayısının 19. günü Samsun'a çıktım. Durum ve genel görünüş: Osmanlı Devleti'nin içinde yer aldığı grup Genel Savaş'ta yenilmiş, Osmanlı ordusu her yanda zedelenmiş, koşulları ağır bir silah bırakışması imzalanmış. Büyük Savaş'ın uzun yıllar içinde ulus yorgun ve yoksul durumda. Ulusu ve ülkeyi Genel Savaş'a sokanlar, kendi yaşamlarının kaygısına düşerek ülkeden kaçmışlar. Saltanat ve Halifelik makamını tuta Vahdettin, soysuzlaşmış, kendini ve yalnız tahtını koruyabileceğini umduğu alçakça yöntemler araştırmakta. Damat Ferit Paşa'nın başkanlığındaki hükümet, düşkün, onursuz, korkak, yalnız padişahın istencine bağımlı ve onunla birlikte kendilerini koruyabilecek herhangi bir

duruma boyun eğmiş.

[Sonraki bölüm]

-IV. BÖLÜM-

GÜNEŞİN DOĞUŞU

1. İKİ YÜZ YILLIK ‘KURTULUŞ’ ÖZLEMİNİN MUSTAFA KEMAL’DE SOMUTLAŞMASI

- a. TOPLUM SANCILAR İÇİNDE ÖNDERİNİ DOĞURUYOR
- b. OSMANLI, ASIL DAYANAĞINI BİLMELİYDİ
- c. SÜRGÜNDE DEVLETİ YAKINDAN TANIYOR
- ç. ‘SİYASAL ÇEKİŞME DEĞİL, TOPLUMSAL ÇALIŞMA’
- d. 31 MART OLAYI
- e. RUMELİ’NİN YİTİRİLİŞİ
- f. MUSTAFA KEMAL SOFYA’YA ATEŞE

2. TÜRK’ÜN KURTARICISIYLA TANIŞMASI: ÇANAKKALE DESTANI

- a. HALEP RAPORU
- b. YAKIN GELECEĞİN PADİŞAHIYLA TANIŞMA
- c. MUSTAFA KEMAL MİSAK-I MİLLİ SINIRLARINI BELİRLEMeye ÇALIŞIYOR
- ç. ‘BARIŞI BİZ İSTEYELİM, GEREKİRSE TEK BAŞIMIZ’
- d. SAVAŞ BIRAKIŞMA SÖZLEŞMESİNDEKİ SÖMÜRGEÇİ TUZAIKLARI
- e. ‘ANCAK MECLİSE DAYALI YÖNETİMLER GÜÇLÜ OLABİLİR.’
- f. MUSTAFA KEMAL’İN ANADOLU’YA GÖNDERİLİŞİ

iletisim@politikadergisi.com [2]

[Bu yazı, Prof. Özer Ozankaya'nın "Cumhuriyet Çınarı" adlı yapıtından derlenmiştir. Yazı, Politika Dergisi Sayı 13'te yer almıştır. Tüm fazladan özellikleri ile özgün sayıyı indirmenizi öneririz. Sayı 13'ü indirmek için [buraya tıklayınız](#). [3]]

Yorumlar

- [Kültür/Sanat](#) [4]

Kaynak URL (03/05/2024 - 07:50 tarihinde yazdırıldı):

<https://politikadergisi.com/makale/cumhuriyet-cinari-bolum-3>

Bağlantılar:

[1] <https://politikadergisi.com/pd-uye/sevda-eger>

[2] <mailto:sevda.eger@politikadergisi.com>

[3] <http://www.politikadergisi.com/sites/default/files/PD13.zip>

[4] <https://politikadergisi.com/category/icerik-kategorileri/kultursanat>